

Dolazak i prvo desetljeće sestara dominikanki u Subotici (1947. – 1957.)

mr. sc. Ivan Armanda*

Sažetak

U članku se na temelju arhivskih vrela i literature donosi povijesni prikaz dolaska i prvih deset godina djelovanja sestara dominikanki Kongregacije sv. Anđela čuvara u Subotici. Na početku članka donosi se kratki životopis s. Male Tereze Vidaković (1911. – 1966.), prve bačke dominikanke, jer je ona najzaslužnija za otvaranje samostana sv. Dominika u Subotici. Potom se analiziraju pripremne radnje za utemeljenje samostana, prikazuje se dolazak prvih sestara u Suboticu 1947. i povijest prvoga desetljeća novoga samostana u doba prve starješice Ignacije Bojanić (1947. – 1949.), druge starješice Marije Josipe Vidaković (1949. – 1955.) i treće starješice Emilije Goravice (1955. – 1958.). Donose se podaci o sestrama koje su djelovale u Subotici od utemeljenja zajednice do 1958., o njihovu svakodnevnom životu, apostolatu i poteškoćama s kojima su se susretale. Članak završava osnovnim podacima o proširenju sestrinske djelatnosti na Tavankut 1958. i poticajem za detaljnijim istraživanjem i monografskim prikazom njihove povijesti u Bačkoj. U prilogima se donosi popis poglavarica subotičkoga samostana od njegova utemeljenja do danas i popis svih sestara dominikanki iz Bačke.

Ključne riječi: dominikanke, Subotica, Mala Tereza Vidaković, Marija Josipa Vidaković, Ignacija Bojanić, Emilija Goravica, Kongregacija sv. Anđela čuvara, samostan sv. Dominika.

Uvod

Nekoć regularni kanonik zborne crkve u Osmi, Domingo de Guzmán (Cale-ruoga, oko 1170. – Bologna, 6. VIII. 1221.), poznat kao sv. Dominik, promijenio je tijekom povijesti kada je sa svojim biskupom Diegom d'Acabesom, uz odobrenje pape Inocenta III., pošao propovijedati među albigenške krivovjerce u Francuskoj. On-

* Leksikografski zavod Miroslav Krleža – Zagreb

dje su zatekli razočarane papine izaslanike koji nisu imali gotovo nimalo uspjeha u propovijedanju, jer su se, za razliku od albigenških propovjednika (koji su putovali pješice, sami, i živjeli vrlo skromno), vozili u kočijama, imali bogatu pratnju i nisu se isticali evanđeoskom skromnošću. Biskup Diego i Dominik svojim su im primjerom pokazali kako propovijedati ne samo riječima nego i primjerom vlastitoga jednostavnoga života. Jedan od većih Dominikovih i Diegovih uspjeha bio je obraćenje skupine žena albigenške sljedbe, za koje je potom utemeljen samostan u Prouilleu. Taj je samostan ubrzo ušao u sastav Reda propovjednika, i to kao njegova prva i najstarija ustanova. Vrativši se u svoju biskupiju, Diego je 1207. preminuo, a Dominik je okupio oko sebe sljedbenike koji su se 1215. udružili u bratstvo propovjednika. Nakon što su prihvatili pravilo sv. Augustina, papa Honorije III. potvrdio ih je 22. prosinca 1216. kao zajednicu regularnih kanonika, a bulom od 21. siječnja 1217. kao Red propovjednika (*Ordo praedicatorum*), koji će, prema imenu svoga utemeljitelja, biti poznat kao Dominikanski red.

Na drugom Vrhovnom zboru Dominikanskoga reda, koji je održan 1221. u Bologni, donesena je odluka o slanju prvih dominikanaca na područje Hrvatsko-Ugarskoga Kraljevstva, nakon čega su uzduž istočne jadranske obale i u današnjoj kontinentalnoj Hrvatskoj osnovani mnogi njihovi samostani. Povijesni izvori svjedoče da je plodonosan rad dominikanaca u Zadru rezultirao i nastankom prve ženske dominikanske zajednice u Hrvatskoj, ali se ne zna je li ona bila klauzurnoga tipa ili se sastojala od samostanskih trećoredica, kojih je bilo mnogo uzduž istočne jadranske obale. Nažalost, većina zajednica dominikanskih samostanskih trećoredica nestala je iz hrvatskih krajeva, pa su početak XX. stoljeća dočekale samo po jedna zajednica u Stonu, Splitu i Šibeniku. Potonje dvije zajednice reformirao je dominikanac Anđeo Marija Miškov i 1905. utemeljio za njih Kongregaciju sv. Anđela čuvara sa sjedištem u Korčuli. Ta redovnička zajednica isprva je djelovala samo u Dalmaciji, potom se prije Drugoga svjetskoga rata proširila na kontinentalnu Hrvatsku i Srijem, a poslije rata dominikanke dolaze i u Suboticu. Upravo njihov dolazak u Suboticu i prvo desetljeće povijesti u tom gradu obradili smo u ovom članku, kojim se pridružujemo obilježavanju 800. obljetnice Reda propovjednika (1216. – 2016.). Budući da najviše zasluga za dolazak sestara pripada prvoj bačkoj dominikanki, s. Maloj Terezi Vidaković, na početku članka donosimo kratki prikaz njezina života, a potom opisujemo pripremne radnje za utemeljenje samostana u Subotici, dolazak prvih sestara u Suboticu i prvih deset godina povijesti samostana sv. Dominika. Članak smo kronološki koncipirali, prema mandatima prvih triju starješica, a u prilogama smo donijeli popis svih starješica subotičkoga samostana i svih sestara dominikanki iz Bačke.

Kratki životopis s. Male Tereze Vidaković (1911. – 1966.)

Kako je rečeno u uvodu, s. Maloj Terezi Vidaković pripada najviše zasluga za dolazak sestara dominikanki u Suboticu. Stoga joj, kao *idejnoj utemeljiteljici* samostana sv. Dominika, ovdje posvećujemo posebnu pozornost. Rođena je 16. travnja 1911. u Subotici od oca Alojzija i majke Alojzijane Kovačević, koji su joj na

krštenju nadjenuli ime Veronika. Bila je sestra dominikanke Marije Josipe (1912. – 2001.).¹ U rodnom mjestu od 1917. do 1921. završila je osnovnu školu i počela gimnaziju, a istodobno je pohađala glazbenu i plesnu školu. No, nakon petoga razreda, prekinula je gimnazijsko i umjetničko školovanje, jer je, pogledavši film *Bila sestra*, odlučila postati dominikanka (Vidaković 1993). Komentirajući kako ju je djed 24. rujna 1926. odveo u Korčulu, njezina rođena sestra, dominikanka Marija Josipa kaže: „Bio je to vrlo smioni skok u nepoznato, ali prožet dubokom vjerom i još većom ljubavi. Bila je to kolerična narav, znala je što hoće i što može. To joj je pomoglo da savlada mnoge poteškoće koje su se ispriječile“ (Vidaković 1985, 42). Na jednom drugom mjestu, s. Marija Josipa piše: „Njena odluka je bila jaka iako je more slano lupalo o samostan, a kamene litice obećavale samo kamen... Gospodin je njoj poklonio veliku pobožnost prema Srcu Isusovu i to je ublažilo njenu jaku narav“ (Vidaković 2001, 43).

Slika 1. Sestra Mala Tereza Vidaković (1911. - 1966.)

Po dolasku u Korčulu, završila je jednogodišnji tečaj za učiteljicu u dječjem zabavištu u Dubrovniku. Osim hrvatskoga, govorila je francuski i njemački.² U novicijat je stupila 8. svibnja 1927. i postala prva bunjevačka dominikanka. Prve zavjete položila je 4. kolovoza 1929., a doživotne 26. kolovoza 1933. (KKSAC 1, dne 8. V. 1927. i 26. VIII. 1933; Vidaković 1993). Nakon polaganja prvih zavjeta, radila je od 26. travnja 1930. u sestrijskom dječjem vrtiću u Korčuli.³ Potom je od jeseni 1937. do početka 1941. djelovala u sestrijskom dječjem zabavištu u Veloj Luci, koje je upravo u to doba doživjelo snažan polet. Djevojčice koje je s. Mala Tereza ondje odgajala godinama kasnije svjedočile su kako im je „budila osjećanja, maštu, pomno uočavanje i pojedinosti i cjeline u prirodnom ili izgrađenom okruženju“ (Bešlić 2007, 84). Također, u župnoj crkvi svirala je i vodila dječji zbor.⁴

¹ Više o s. M. J. Vidaković vidi u: Armanda, Ivan. 2014. Lik i djelo subotičke dominikanke Marije Josipe Vidaković (1912. – 2001.) *Godišnjak za znanstvena istraživanja Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata* 6: 171 – 214.

² Usp. SVU, bez. broja 1929., S. Mala Tereza Vidaković Vrhovnoj upravi Kongregacije, Korčula, 23. IV. 1929.

³ Usp. SVU, br. 19/1937., S. Anđela Milinković Predstojništvu općine Korčula, Korčula, 28. IV. 1937.

⁴ Usp. SVU, br. 19/1937., S. Anđela Milinković Predstojništvu općine Korčula, Korčula, 28. IV. 1937.

Vjerojatno početkom 1941. s. Mala Tereza premještena je u Korčulu, potom kratko u Virje (Hrženjak 2002), a 1942. neko vrijeme ona i s. Marija Josipa bile su u Subotici s bolesnom sestrom Cilom.⁵ Najkasnije 1943. došla je u Viganj na Pelješcu, gdje su sestre brinule za siročad do ožujka 1946., kada su im komunističke vlasti oduzele siročad. Ostala je i nakon toga u Vignju, do premještaja u rodnu Suboticu (Bojanić 1997). S prvim sestrama došla je 11. svibnja 1947. u novoutemeljenu filijalu u rodnom gradu i ostala ondje do 20. listopada 1959., kada je premještena u Gruž (Protokol, br. 356/1959. od 20. X. 1959.). No, već 12. studenoga 1960. premještena je za starješicu u Tavankutu (ZSVV, dne 3.-4. XI. 1960.; Protokol, br. 4166/1960. od 12. XI. 1960.). Nakon isteka prvoga, 24. siječnja 1964. povjeren joj je i drugi starješinski mandat (ZSVV, dne 20. I. 1964.; Protokol, br. 6/1964. od 24. I. 1964.). No, oboljevši od sarkoma, premda bez nade u oporavak, potkraj travnja 1966. došla je u Zagreb kako bi tamo imala bolju liječničku skrb, ali i kako bi joj sestre u samostanu bl. Hozane Kotorske, kojim je tada upravljala rođena joj sestra Marija Josipa, mogle pružiti bolju palijativnu skrb. Premda je 30. travnja primljena u bolnicu, liječnik ju je 10. svibnja otpustio uz objašnjenje da joj se više ne može pomoći. Iz dana u dan sve je više slabila i trpjela sve veće boli. Liječnica ju je ponovno uputila u bolnicu, ali je ondje nisu htjeli primiti, pa se vratila u samostan. Bilo je očito da gubi bitku za ovozemni život. Svjesna toga, njezina sestra Marija Josipa kaže da je molila za čudo, „ali ne čudo ozdravljenja, već jakosti i prilagodjenja“. Ubrzo je stigla iz Subotice njihova sestra Cila, kako bi i ona bila uz umiruću sestru. Okrijepljena svetim sakramentima, te okružena ljubavlju rođenih i redovničkih sestara, s. Mala Tereza preminula je 28. svibnja 1966. s križem u jednoj i svijećom u drugoj ruci. Bila je u 56. godini života i 40. redovništva. Pokopana je u sestriškom grobu na Mirogoju (Vidaković s. a.).

Dolazak sestara dominikanki u Suboticu i razvoj njihove zajednice u doba starješice Ignacije Bojanić (1947. – 1949.)⁶

Kao prva bačka dominikanka, s. Mala Tereza Vidaković neprestano se nadala da će njezina redovnička zajednica otvoriti samostan u rodnom joj zavičaju. Kod Ljudevita Budanovića, ordinarija ondašnje Bačke apostolske administrature, i kod tamošnjeg klera mnogo je posredovala za to. O tome njezina sestra Marija Josipa svjedoči: „Kao zrela redovnica puninom duše želi prenijeti duhovno blago dominikanskog duha u svoj zavičaj. Zna ona da u dijaspori i njeni Bunjevci čekaju svoj čas. Tu svoju želju dijeli sa svojom rođenom sestrom, također dominikankom, s. Marijom Josipom. Obje pak podržavaju vezu s vlč. Antunom Kopunovićem, školskim drugom s. Male Tereze, koji je spreman pokloniti svoje vlasništvo uz crkvu sv. Jurja

⁵ Usp. SVU, br. 15/1942., S. Mala Tereza i s. Marija Josipa Vidaković Vrhovnom vijeću Kongregacije, Subotica, 16. IV. 1942.

⁶ Više o s. I. Bojanić vidi u: Armanda, Ivan. 2011. S. Ignacija Bojanić OP – život u znaku vjere i ljubavi. *Marulić* 1: 137-154.

u ulici Paje Kujundžića br. 6, kako bi sestre mogle proširiti svoje djelovanje i u Subotici“ (Vidaković 1996, 59).

Spremnost vlč. Kopunovića da im pokloni svoje imanje s. Mala Tereza javila je vrhovnoj poglavarici Kongregacije, časnoj majci Česlavi Andreis.⁷ Ona je potom sa s. Dominikom Berković u studenom 1946. doputovala u Suboticu kako bi na licu mjesta izvidjela mogućnost otvaranja novoga samostana (KKSAC 2, studenog 1946.). Očito je bila zadovoljna viđenim, jer je sa svojim Vrhovnim vijećem 20. travnja 1947. donijela odluku o otvaranju filijale u Subotici (ZSVV, dne 20. IV. 1947.). Istoga dana vijećnice su za prvu starješicu nove filijale izabrale s. Ignaciju Bojanić. Sukladno tome, časna majka je 29. travnja 1947. uputila molbu biskupu Budanoviću da dopusti dominikankama „da otvore svoju kuću i da započnu rad za Boga, Red i narod u Subotici“.⁸ Biskup je tražio jamstvo da će se sestre moći uzdržavati svojim radom i da neće morati prositi, a sestre su mu odgovorile da se uzdaju u Božju providnost i da su spremne na svaki rad. Stoga je Budanović potpisao odobrenje da sestre smiju otvoriti kuću u Subotici, ali s time da imaju raditi na župi sv. Jurja u obližnjoj Senti (KKSAC 2, dne 11. V. 1947.; Krišto 2005; Vidaković 1996.).

Kako se očekivao pozitivan odgovor od biskupa Budanovića, istoga dana kada je njemu uputila molbu za otvaranje samostana, 29. travnja 1947., časna majka poslala je s. Ignaciji Bojanić dekret imenovanja prvom starješicom filijale sv. Dominika u Subotici. Poručila joj je: „Dok [Vrhovno vijeće Kongregacije] na Vaša leđa postavlja težak teret, izručuje sve Vaše muke i tegobe Spasitelju, Njegovoj Presv. Majci i velikom Zaštitniku Vaše kuće. Predajte se i Vi Njihovom vođenju, a oni Vam neće uskratiti svoju pomoć. Odmah uvedite kućni red i strogo ga držite! Ne dopuštajte posebnih prijateljstava sa vanjskim osobama! Naročito pazite da ljubav, međusobno snašanje i mir vlada u Vašoj kući. Upozoravajte sestre, da svijet upire u njih oči i da je potrebno da svima dadu dobar primjer.“⁹

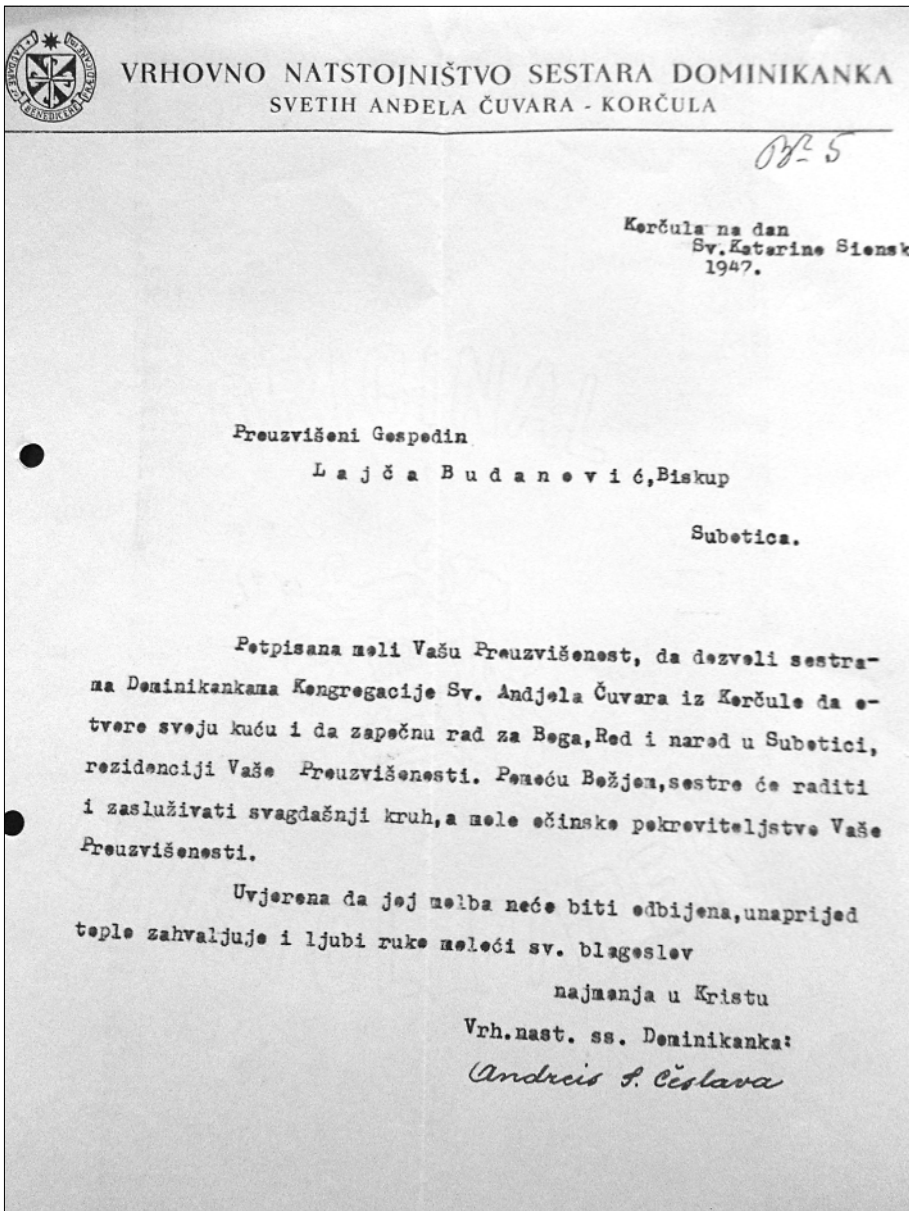
Osim starješice Ignacije Bojanić, odlučeno je da u Suboticu s njom pođu još četiri dominikanke: s. Mala Tereza Vidaković kao njezina zamjenica te sestre Imakulata Klobučar,¹⁰ Serafina Vladušić i Kazimira Patrewucha (Bojanić 1996). One su u nedjelju 11. svibnja 1947. došle u Suboticu, gdje je toga dana utemeljena filijala sv. Dominika. Kako se časna majka Česlava Andreis u to doba oporavljala od operacije,

⁷ Više o s. Č. Andreis vidi u: Armanda, Ivan. 2015. S. Česlava Andreis OP – žena jake vjere. *Godišnjak grada Korčule* 14-15: 183-212.

⁸ SVU, br. 5/1947., S. Česlava Andreis msgr. Ljudevitu Budanoviću, Korčula, 29. IV. 1947.

⁹ Usp. DPS 2, kutija 1, svezak 1, S. Česlava Andreis s. Ignaciji Bojanić, Korčula, 29. IV. 1947. Bilo je očito planirano da nova filijala u Subotici bude posvećena dominikanskoj svetici Margariti Ugarskoj, jer je u dekretu s. Ignacije napisano da ju se premješta u kuću sv. Margarite Ugarske u Subotici i potom ju se preporuča „velikoj zaštitnici“ nove filijale. No, potom je tekst dekreta prepravljen tako da je ime sv. Margarite Ugarske kao zaštitnice filijale prekriziženo i umjesto njega napisano ime utemeljitelja Reda propovjednika, sv. Dominika, a preporuka „velikoj zaštitnici“ prepravljen je u preporuku „velikom zaštitniku“.

¹⁰ Više o s. I. Klobučar vidi u: Armanda, Ivan. 2013. Redovnički put i pedagoška djelatnost s. Imakulata Klobučar, OP. *Marulić* 1-2: 147-163.

Slika 2. Molba časne majke Časlave Andreis biskupu Lajču Budanoviću za otvaranje samostana u Subotici.

sestre je u Suboticu dopratila njezina zamjenica, bivša časna majka Anđela Milinković (KKSAC 2, dne 11. V. 1947.). Sestre su došle u kuću vlč. Ante Kopunovića, gdje je oko 10 sati došao po njih upravitelj župe sv. Jurja, vlč. Pavao Bešlić, u pratnji vjernika koji su nosili procesionalni križ i crkvene barjake. Obratio se dominikankama svetopisamskim riječima kojima je Marta pozvala Mariju kazavši: „Gospodin

je ovdje i zove te!“ (Iv 11,28). Potom je vlč. Bešlić dominikankama rekao: „I ja vas tako pozivam i želim i molim vas da se odazovete Njegovu pozivu, i da sada i uvijek vršite volju Njegova Oca nebeskoga kao što On želi.“ Sestre su prihvatile poziv pa ih je vlč. Bešlić, uz zvonjavu crkvenih zvona, s vjernicima procesionalno otpratio u crkvu sv. Jurja. Ondje je svečanu misu predvodio biskup Budanović, koji je u pozdravnom govoru kazao vjernicima da su dominikanke došle raditi za njih, da im budu sestre i majke, a potom je njegov tajnik, vlč. Ivan Kujundžić, pročitao Budanovićev dekret o utemeljenju zajednice sestara dominikanki u Subotici. Na misi su – osim biskupa i spomenutih svećenika – sudjelovali svi dominikanci koji su se zatekli u Subotici,¹¹ gvardijan franjevačkoga samostana te redovnice iz Družbe sestara Naše Gospe, Družbe Kćeri milosrđa i sestre redemptoristkinje. Misa je završila pjevanjem himna *Te Deum*, nakon čega su se dominikanke vratile u svoj stan, kojega je potom blagoslovio dominikanski provincijal Anđelko Fazinić (Otvorenje 1955).

Bivša časna majka Anđela Milinković ostala je petnaest dana sa sestrama i potom se vratila u Zagreb, a sestre su nastavile uređivati svoj novi dom, upoznavati ukućane, vjernike i grad u kojega su doselile. Nekoliko mjeseci nakon utemeljenja subotičke zajednice, u rodni grad stigla je i s. Marija Josipa Vidaković, ali je ondje ostala manje od godine jer ju je Vrhovno vijeće Kongregacije 25. lipnja 1948. imenovalo starješicom filijale u selu Kostel u Hrvatskom zagorju (ZSVV, dne 25. VI. 1948). Nedugo potom, u studenom 1948., iz Subotice je premještena s. Imakulata Klobučar.¹²

Došavši u Suboticu, dominikanke su uselile u kuću koju im je poklonio vlč. Ante Kopunović. On se nalazio u emigraciji, a u njegovoj kući živjeli su otac mu Nikola, majka Kata i teta Marija Budanović. Sve prostorije dijelile su dominikanke s njima, osim jedne radne sobe i jedne veće sobe bez prozora, koja im je služila za spavanje. Većinu pokućstva poklonio im je iz subotičkoga sjemeništa biskup Bu-

Slika 3. Sestra Česlava Andreis - kao vrhovna poglavarica utemeljila je samostan u Subotici

¹¹ Dominikanci su došli u Suboticu 29. studenoga 1945. i osnovali ondje zajednicu, koja je postojala nepune tri godine, do travnja 1948., kada su komunističke vlasti protjerale dominikance iz Subotice (Veruš 1990).

¹² Usp. DPS 1, Dosje S. *Imakulata Klobučar*, Osobnik.

danović, jer ga same nisu imale od čega kupiti. Pet slamarica za spavanje posudila im je vlasnica kuće, željeznu peć na drva posudio im je župnik, a Pere Vidaković i Cila Vidaković, rođena sestra dominikanki Male Tereze i Marije Josipe, poklonili su im kuhinjsko posuđe. Cila im je stavila na raspolaganje i svoju mašinu za šivanje i omogućila im da si obrađivanjem njezina imanja u Tavankutu priskrbe voća i povrća (Bojanić 1947; Bojanić 1996; Otvorenje 1955).

Živeći u krajnjem siromaštvu, uzdržavale su se dominikanke od nagrada za pljenje džempera, krpanje i uređivanje liturgijskoga ruha, te čuvanje djece. Osim toga, s. Ignacija davala je pouke djeci iz matematike i hrvatskoga jezika, s. Mala Tereza Vidaković iz sviranja harmonija. Budući da su im vlasti to branile, morale su potajno poučavati djecu. Ni to nije bilo dovoljno za uzdržavanje zajednice, pa se starijšica Ignacija Bojanić često za pomoć obraćala svom stricu, dominikancu Inocentu Bojaniću i teti Mariji Jakopich u Chicagu. Od oskudnih samostanskih zaliha nastojala je pomoći i siromasima, posebno trapistima koji su robijali u subotičkom zatvoru. Slala im je hranu, te vino i hostije kako bi potajno mogli slaviti misu, a neke je i osobno posjećivala dok su bili na liječenju u subotičkoj bolnici (Bojanić 1947, Bojanić 1996; Vidaković 1996).

S. Mala Tereza Vidaković formirala je i vodila veliki mješoviti zbor u župi sv. Jurja, a ubrzo je preuzela i sviranje u crkvi. Time se, kako piše njezina sestra Marija Josipa, trudila „svoje Bunjevce podići, ohrabriti i dati im mogućnost kulturnog pjevačkog života, za što oni imaju sposobnosti, volje i smisla“ (Vidaković 1996, 61).

Prva starijšica subotičke zajednice, s. Ignacija Bojanić, ostavila je dragocjeno svjedočanstvo o počecima sestara dominikanki u Subotici. Naime, 20. srpnja 1947., dakle samo malo više od dva mjeseca nakon utemeljenja zajednice, poslala je Vrhovnom zboru Kongregacije *Izvjestaj o sveopćem stanju zajednice*. U njemu je kazala da je u subotičkom samostanu, po uzoru na ostale sestrinske samostane, uspostavljen dnevni red kojega se sestre pridržavaju, osobito glede molitve i poštivanja samostanske šutnje. Zajednica je imala redovitoga i izvanrednoga ispovjednika, koji redovito vrše svoju službu i k tome održavaju sestrama predavanja, a od 17. do 23. lipnja u zajednici su prvi put održane redovite godišnje duhovne vježbe. Časoslov su sestre molile u župnoj crkvi, gdje su također prisustvovala misi i često odlazile u pohod presvetom oltarskom sakramentu. S. Ignacija u svom izvještaju, među ostalim, kaže: „Do sada je opsluživanje (redovničkih pravila i običaja, op. a.) moguće, jer imademo sve pogodnosti da nesmetano vršimo red[ovničke] dužnosti, a u svojem stanu smo same. (...) Obitelj kod koje smo na stanu nimalo ne smeta naš dnevni red i molitvu, s njima smo u dobrim odnosima, iako u poželjnoj i potrebnoj udaljenosti. Zajednička kuhinja malo nezgodna stvar, ali i to s vremenom se sve više izgladuje. Objektivno se može reći da se sestre bez iznimke drže reda i vrše svoje dužnosti, da nastoje održati čistoću, muk, čednost, točnost i što je najglavnije međusobnu ljubav ...“. Svoj izvještaj s. Ignacija završila je ovim riječima: „Uzdamo se u Sv. Providnost da nas neće napustiti, jer Onaj koji nas je poslao brinut će se da nam providi i sredstva za postignuće svoga glavnoga cilja, – posvećenje svojih duša, spasenje duša bližnjega, i to koliko je u ova vremena moguće – onako kako određuje posebna svrha Kongregaci-

je t.j. djela duh[ovnoga]. i tjel[esnoga]. milosrđa, dobrim primjerom, svetošću života i molitvom“ (Bojanić 1947).

Filijala u doba starješice Marije Josipe Vidaković (1949. – 1955.)

Dvije godine nakon dolaska u Suboticu, 4. travnja 1949., starješica Ignacija Bojanić primila je dekret časne majke Česlave Andreis kojim ju, prema odluci Vrhovnoga vijeća Kongregacije, imenuje prioricom samostana bl. Hozane Kotorske u Zagrebu.¹³ Umjesto nje, odlučeno je da upravljanje subotičkom zajednicom preuzme s. Marija Josipa Vidaković. Ona je, kako smo vidjeli, stigla u subotičku filijalu 1947., ali je potkraj lipnja 1948. bila premještena u Kostel (ZSVV, dne 25. VI. 1948). Poslije nešto više od godine, ondje ju je zatekla vijest da ju je Vrhovno vijeće 12. ožujka 1949. imenovalo starješicom u Subotici (ZSVV, dne 9-12. III. 1949.). U rodni grad stigla je 18. kolovoza,¹⁴ a nakon isteka prvoga mandata, 20. ožujka 1952. povjeren joj je i drugi, pa je subotičkom zajednicom upravljala do isteka mandata 1955. (ZSVV, dne 20. III. 1952.).

Kako je s. Marija Josipa Vidaković prije drugoga dolasku u Suboticu vršila službu starješice u Kostelu, u lipnju 1949. klasičnom rošadom na tu službu premještena je iz Subotice s. Kazimira Patrewucha.¹⁵ Početkom veljače 1951. u Subotici su bile samo tri sestre: Marija Josipa Vidaković, Mala Tereza Vidaković i Serafina Vladušić.¹⁶ No potonja, jedna od prvih koje su 1947. došle u Suboticu, premještena je 4. listopada 1951. u Zagreb.¹⁷ Tako je iz prve postave subotičke filijale ostala u Subotici još samo s. Mala Tereza Vidaković. S druge pak strane, iz Šibenika je 24. travnja 1952. premještena u Suboticu s. Emanuela Škarica.¹⁸ Privatno je poučavala djecu, pa su kod nje na instrukcije iz matematike, između ostalih, dolazili budući svećenik Bela Stantić te buduće dominikanke Sofija Aladžić i Brigita Stantić. Te dvije sestre

Slika 4. Sestra Ignacija Bojanić - prva subotička starješica (1947. - 1949.)

¹³ Usp. DPS 2, kutija 2, svezak 1, S. Česlava Andreis s. Ignaciji Bojanić, 4. IV. 1949.

¹⁴ Usp. DPS 1, Dosje S. Marija Josipa Vidaković, Osobnik.

¹⁵ Usp. ZOČSD, osobnik s. Kazimire Patrewuche.

¹⁶ Usp. SVU, br. 6/1951., S. Česlava Andreis Nadbiskupskom duhovnom stolu u Zagrebu, Korčula, 2. II. 1951.

¹⁷ Usp. ZOČSD, osobnik s. Serafine Vladušić.

¹⁸ Usp. DPS 1, Dosje S. Emanuela Škarica, Osobnik.

Slika 5. Sestra Marija Josipa Vidaković - druga subotička starješica (1949. - 1955.)

Premda već to dovoljno svjedoči o skromnim i nezavidnim uvjetima za život i rad, s. Marija Josipa daje detaljniji opis: „U malenom skromnom stanu od dvije polusvijetle sobice i takove kuhinje odvija se sav dnevni rad redovnički, kulturni i fizički. U malom Bošontiju sve zuji kao u košnici. Melodije klavira popunjuje zvuk šivaće mašine. Škripanje violinskih žica nadvisuje ključanje jednostavnog jela. Njemački, engleski, mađarski jezik bori se sa zaglušnom vikom matematičkih formula. Naši siromašni živci da popucaju u tom kaosu! A bubnjići da oglušće od dreke naših najbližih domara. Sotona i Andjeo bore se neprekidno za svaki kutić Bošontija. Službenu molitvu obavljamo ljeti u crkvi. No ni tamo nema pravog mira. Naši stari rano svojim staračkim glasom ometaju tišinu hrama, a neumornim pjevačima nikad dosta

u samostan su otišle na poziv i poticaj s. Emanuela (Čeliković 2009). Osim rada s djecom i mladeži, s. Emanuela radila je i kućanske poslove, pa ju se često moglo vidjeti kako ide „prati rublje, mijesiti kruh, čistiti svinjac, raditi najteže i najneugodnije poslove“ (KPS, dne 2. I. 1985.). Vrhovno vijeće joj je 18. rujna 1958. odlučilo povjeriti službu starješice subotičke zajednice, ali se ona na tome zahvalila, što je Vrhovno vijeće i uvažilo.¹⁹

Spomenimo još da je u travnju 1954. došla u Suboticu s. Hermanna Burić, a 12. ožujka 1955. s. Lucija Blagajić.²⁰

U starješinskom izvještaju što ga je 20. srpnja 1953. uputila Vrhovnom zboru Kongregacije, s. Marija Josipa Vidaković zorno opisuje uvjete u kojima sestre u Subotici žive i rade. Vjernici su njihovo imanje zbog siromaštva i skromnosti prozvali Bošonti, uspoređujući ga s misionarskom postajom na kojoj je djelovao isusovac Ante Gabrić.

¹⁹ Usp. ZSVV, dne 17.-18. IX. 1958. i 9. X. 1958. U svojoj ostavci s. Emanuela kazala je: „Nakon zrelog i svestranog razmišljanja, te vrućeg moljenja Boga za pomoć, i nadalje savjetovanja sa učenim, iskusnim i svetim duhovnim osobama, odlučih da Vas najponiznije zamolim da povučete natrag dekret moga imenovanja za neku starješicu.“ (SVU, br. 163/1958., S. Emanuela Škarica s. Anđeli Milinković, Subotica, 5. X. 1958.). S. Emanuela Škarica ponovno je 17. IV. 1959. imenovana starješicom u Subotici. Premda je prihvatila službu, ipak je već 7. X. podnijela ostavku, koju je Vrhovno vijeće prihvatilo. Usp. Protokol, br. 293/1959. od 17. IV. 1959. i br. 347/1959. od 14. X. 1959.

²⁰ Usp. ZOČSD, osobnici s. Hermane Burić i s. Lucije Blagajić.

vježbe. Samo u zimskim danima molimo kod kuće. I to često uz najteže žrtve. Naš se redovnički život odvija tako kako nam prilike dozvoljavaju. Proživljavajući često pakao u kući, jačom snagom težimo za ljepotom poznatom samo onima koji žive pod sjenom Gospodnjeg svjetla“ (Vidaković 1953).

Osim siromaštva i krajnje skućenog prostora, s. Marija Josipa spominje i druge probleme, ali i blagodati sestrinske djelatnosti u Subotici: „Mi se nalazimo u tvorničkoj četvrti, okružene siromašnim vjericima obiju nacija. Kao hrvatske sestre trebale smo mnogo pregarati dok su se polako okupili oko nas vjernici i mađarske nacije. Sada vjernici ljubitelji crkvenog pjevanja bez razlike na jezik okupljaju se oko orgulja na kojima svira S. M. Tereza. Polako pod utjecajem dobrote Božje nestaje vjekovne nategnutosti barem u crkvi. Šteta je što ni jedna neznamo tako dobro mađarski da možemo i mađarske prvopričesnike rukovoditi. Želja naših crkvenih poglavara je vrlo velika. U ovoj siromašnoj radničkoj četvrti mi bi imale vjericima biti pravo utočište, a njima (svećenicima, op. a.) pomoćnice u pastoralnom radu. Mi, malene brojem u skromnom Bošontijumu i u još skromnijim prilikama zadovoljujemo se tim da resimo oltare, radimo na podizanju crkvenog kulta pjevanjem i sviranjem, pripremom mališa za prvu svetu pričest, zatim na zamolbu nadjemo se koji put i uz bolesnički krevet i mrtvački odar“ (Vidaković 1953).

Premda su prihodi subotičke zajednice jako mali, s. Marija Josipa kaže da se Providnost Božja brine za sestre i šalje im onoliko koliko im treba. Dapače, povremeno pošalju nešto i za uzdržavanje novicijata u Korčuli. Naglašavajući da im je Bog jedina potpora i najveći dobročinitelj, s. Marija Josipa kaže: „Po uzoru nekih ne vodimo ni mi blagajničkih knjiga. Sv. Božja Providnost daje i piše. Zavjet siromaštva nas ogradjuje od suvišnih želja. Živimo kako možemo. Ne oskudijevamo, ali i nemamo ničesa suvišna, niti skupocjena“ (Vidaković 1953).

Unatoč brojnim problemima, siromaštvu i uistinu lošim životnim uvjetima, sestre nisu ni pomišljale na zatvaranje subotičke filijale, nego su nastavile kročiti naprijed „utirući put po trnovitim stazama u Župi sv. Jurja“. Razloge i motive za to otkriva s. Marija Josipa: „Jedino velika ljubav prema našem bijelom habitu čini nas jakima i ustrajnim. Ljubav prema Kongregaciji i dušama ne dozvoljava nam da kukavički pobjegnemo sa ovako teške filijale. Naš bijeli habit mora medju našim djevojkama naći simpatizera i oduševljenja“ (Vidaković 1953).²¹

U doba starješinstva s. Marije Josipe riješen je stambeni problem subotičke zajednice. Naime, kako je već rečeno, dominikanke su živjele u roditeljskoj kući vlč. Ante Kopunovića, gdje su boravili njegovi roditelji i teta. Sestre su u njihovoj bolesti brinule za roditelje vlč. Kopunovića. Otac mu Nikola preminuo je 1948., a majka Kata 1950. Nakon toga kuća u kojoj su sestre živjele prešla je u vlasništvo Marije Budanović, tetke vlč. Ante Kopunovića. K njoj se ubrzo doselila njezina rastavljena kćerka s djecom, što je sestrama donijelo „mnoge teške, ponižavajuće i gorke kušnje“ (Otvorenje 1955, 2). Nakon tri godine, pred blagdan Gospe Lurdske 1953., vlasnica

²¹ Očekivanja s. Marije Josipe Vidaković da će među bačkim djevojkama biti onih koje će se oduševiti za Dominikanski red u potpunosti su se ispunila, što svjedoči priloženi popis sestara dominikanki iz Bačke.

je odlučila prodati kuću, o čemu su sestre obavijestile župnika Pavla Bešlića i kapelana Marka Kopunovića. Oni su razgovarali s biskupom i zajedno donijeli odluku da se sestrama pomogne, i to tako da župa sv. Jurja otkupi kuću u kojoj sestre žive i stavi im je u potpunosti na raspolaganje. Kongregacija pri tom neće imati nikakvih obveza prema župi, a ako sestre jednom budu u mogućnosti otkupiti kuću, onda će im biti puno lakše otkupiti je od župe (Vidaković 1953).²² No dan prije sklapanja ugovora netko je vlasnici ponudio 100.000 ondašnjih dinara više nego li su nudile sestre, pa je vlasnica odlučila prihvatiti bolju ponudu. Ipak, sestre, župnik i kapelan uvjerali su je da proda kuću dominikankama, pri čemu je prvotna cijena povišena za 70.000 dinara. Kupoprodajni ugovor sklopljen je na blagdan Gospe Lurdske 1953., ali ga vlasti ni nakon nekoliko mjeseci nisu htjele odobriti. Biskup Ljudevit Budanović uložio je žalbu, ali ju je povukao „na savjet nekih uvaženih lica“ i obustavio isplaćivanje vlasnice dok se stvar ne riješi. Zbog toga se na sestre, kako same svjedoče, sručila „čitava tuča psovki i protesta“. U listopadu sklopljen je novi kupoprodajni ugovor, kojega su 13. veljače 1954. vlasti konačno odobrile, pa je biskup isplatio dotadašnju vlasnicu i tako su dominikanke konačno dobile vlastiti krov nad glavom (Otvorenje 1955).

Nakon što je bivša vlasnica u studenom 1954. iselila, sestre su zamolile biskupa Budanovića da im dopusti urediti u kući kapelu, te da nakon toga smiju u njoj jednom tjedno imati svetu misu i čuvati presveti oltarski sakrament. Biskup je sve dozvolio i darovao im oltar koji se do tada nalazio u kapeli Subotičke matice u centru grada. Sestrinska kapela bila je posvećena Bezgrešnoj Djevici Mariji, na čiji je blagdan 1954. blagoslovljena i toga je dana u njoj održana prva sveta misa, a 10. veljače 1955. u kapelu su postavljene postaje križnoga puta (Otvorenje 1955). Razlog zbog kojega je kapelica posvećena Gospi s. Marija Josipa sažela je u sljedeću rečenicu: „Nebeskoj Majci, Kraljici dominikanskog reda dugujemo mnogo, sve!“ (Vidaković 1987, 180). Značenje tih riječi vidi se iz zapisa o utemeljenju samostana što ga je 23. lipnja 1955. sastavila jedna od sestara, najvjerojatnije s. Marija Josipa Vidaković: „Kapelica je posvećena Bezgrješnoj. U mjesecu veljači, neposredno pred blagdan njezinih ukazanja u Lurdu, preuzvišeni je odobrio dolazak sestrama. U istom mjesecu 1953. g. započeli smo s kupnjom kuće; u istom mjesecu 13. 02. 1954. odobren je kupoprodajni ugovor, a na sam blagdan Bezgrješne 8. 12. 1954. kapelica je blagoslovljena i prva misa zahvalnica izrečena. (...) Iz gore navedenih datuma vidi se kako

²² Treba naglasiti da su vlč. P. Bešlić i vlč. M. Kopunović s biskupom Budanovićem dogovorili da se kuća nakon kupnje uknjiži na crkvenu općinu jer je to u onodobnim prilikama bilo sigurnije nego li da se kao vlasnice uknjiže sestre dominikanke. O tom je vlč. P. Bešlić časnoj majci Česlavi Andreis pisao sljedeće: „Preuzvišeni g. Biskup želi, da se kuća knjiži na crkvenu općinu i da tako ostane, kad bi se i otplatio dug, a to s razloga, što bi na taj način kuća bila više osigurana i za same sestre; jer smatra, da uvijek prijete opasnost, da se redovi raspuste i tada je kuća izgubljena za Crkvu. Crkvena općina je stalnije nešto, jer nju sačinjavaju zapravo svi župljani; ona se ne može rasturiti tako lako. No sestrama bi se gruntovnički osiguralo stalno uživiljenje kuće. (...) Sada je najvažnije, da se stvar sretno svrši, jer ima poteškoća. Molite se mnogo, da se stvar što prije i povoljno riješi, a naše unutarnje odnose već ćemo riješiti, da bude i jedna i druga strana zadovoljna“ (SVU, bez br./1953., vlč. Pavao Bešlić s. Česlavi Andreis, Subotica, 11. III. 1953.).

nebeska Majka bdije nad ovom malom filijalom, dajući vidljive dokaze svoje pomoći. Svi važniji događaji zbili su se baš u njenim mjesecima ili oko njezinih blagdana“ (Otvorenje 1955, 3).

Nakon što su sestre postale vlasnice kuće u kojoj su živjele i nakon što je iz nje iselila bivša vlasnica sa svojom obitelji, stvoreni su uvjeti da se sestrińska zajednica prizna kao samostan od strane nadležnih crkvenih vlasti. U tom smislu časna majka Anđela Milinković pisala je biskupu Budanoviću koji je 17. studenoga 1954. uvažio njezinu molbu. Tada su se u zajednici nalazile četiri zavjetovane sestre i četiri kandidatice, dakle ukupno osam članica zajednice.²³

Samostan u doba starješice Emilije Goravice (1955. – 1958.)

Vidjeli smo da je službu starješice subotičke zajednice od kolovoza 1949. vršila s. Marija Josipa Vidaković. Nakon što joj je 1955. istekao drugi mandat, novom starješicom imenovana je 9. rujna 1955. s. Markolina Gugić (ZSVV, dne 7.-9. IX. 1955.). No ona se 28. rujna zahvalila na imenovanju, pa je služba starješice u Subotici sutradan povjerena s. Emiliji Goravici, koja je zbog toga došla iz Zagreba (ZSVV, dne 29. IX. 1955.) i ostala u Subotici do isteka starješinskoga mandata 1958. godine.²⁴

Kraće je u Subotici djelovala i s. Nives Bodlović. Premještena je onamo 20. ožujka 1955. iz Orebića, ali je nakon samo sedam mjeseci, 20. listopada, premještena u Velu Luku na Korčuli, gdje je provela ostatak života. U Subotici se bavila ručnim radom i pomagala u crkvenom pjevanju.²⁵ Dana 17. listopada 1955. došla je u Suboticu s. Blaženka Apan, koja će ostati ondje do kraja života, a u listopadu 1957. i s. Miroslava Antičev, dok je u listopadu 1955. premještena iz Subotice s. Hermana Burić, a 23. rujna 1957. i s. Lucija Blagajić.²⁶

U srpnju 1957. subotička zajednica uputila je Vrhovnom vijeću Kongregacije molbu za popravak svoje kuće. Naglasile su sestre da im je kuću, zbog loše napravljenog dimnjaka, dva puta oštetio požar, a troškove popravka voljne su snositi dvije gospođe koje žele sve pokloniti dominikankama, tražeći zauzvrat da ih se primi u samostan kao civilne osobe. Uzdržavale bi se od svojih prihoda, a dominikanke bi imale obvezu da ih u njihovoj bolesti i starosti dodvore i otpreme na vječni počinak.²⁷ Sestre su naglasile da radovi na kući ne bi počeli prije proljeća 1958., ali već sada se obraćaju Vrhovnoj upravi Kongregacije kako bi mogle na vrijeme ishoditi dozvolu

²³ Usp. SVU, br. 4/1954., Msgr. Ljudevit Budanović s. Anđeli Milinković, Subotica, 17. XI. 1954.

²⁴ U upravljanju subotičkim samostanom naslijedila ju je 9. X. 1958. s. Mirjana Domančić (ZSVV, 9. X. 1958.).

²⁵ Usp.: DPS 1, Dosje s. *Nives Bodlović*, Osobnik; Protokol, br. 70/1955. od 20. III. 1955.

²⁶ Usp. ZOČSD, osobnici sestara Blaženke Apan, Miroslave Antičev, Hermane Burić i Lucije Blagajić.

²⁷ Jedna od te dvije gospođe bila je Cila Vidaković, sestra dominikanki Male Tereze i Marije Josipe Vidaković.

Slika 6. Sestra Emilija Goravica - treća subotička starješica (1955. - 1958.)

čun koliko će to koštati, da nebi bili primorani na pola gradnje napraviti eventualni dug, jer toga mi ne dozvoljavamo, radi inače slabih ekonomskih prilika naše Kongregacije. Lijepo molimo, da se striktno držite ove naredbe i stvar zrelo promislite, prije nego li išta započnete.“³⁰

Iz rečenoga se vidi da su dominikanke, nakon što su postale vlasnice kuće u kojoj su živjele, malim koracima krenule u obnovu svoga samostana, koliko su im financijske prilike dopuštale. Osim toga, kraj prvoga desetljeća njihove prisutnosti u Bačkoj obilježila je i prilika da prošire svoju djelatnost izvan Subotice, na obližnji Tavankut. Tamošnji župnik Ivan Lebović obratio se sestrama Maloj Terezi i Mariji Josipi Vidaković s molbom da preuzmu ređenje župne crkve. S. Mala Tereza prenijela je časnoj majci Anđeli Milinković župnikovu želju da se u Tavankut pošalju tri

civilnih vlasti za izvođenje radova.²⁸ No Vrhovno vijeće nije bilo sklono izvođenju većih radova u Subotici, prvenstveno jer se dočulo da se u tom dijelu Subotice planira urediti park, zbog čega bi vjerojatno došlo do rušenja sestriinske kuće. Stoga je odlučeno da se značajniji radovi odgode do daljnega i da se samo popravi dimnjak kako ne bi ponovno došlo do požara (ZSVV, dne 21. IX. 1957.).

Poslije nešto više od jedne godine, s. Mala Tereza Vidaković, u ime subotičke zajednice, 3. listopada 1958. ponovno je zamolila dopuštenje za popravak i nadogradnju sestriinske kuće.²⁹ Usmeno je izvijestila Vrhovno vijeće Kongregacije da će troškove radova pokriti dvije gospođe uz iste uvjete pod kojima su i prošle godine bile spremne pomoći. Vrhovno vijeće pristalo je na to i odobrilo izvođenje radova, ali je, uzevši u obzir siromaštvo Kongregacije, naglasilo: „Mi ne dajemo nikakove dozvole za bilo koji dug, niti sada na početku gradnje, a niti u toku gradnje. Prema tome, neka se dobro učini prora-

²⁸ Usp. SVU, br. 202/1957., Samostan sv. Dominika u Subotici Vrhovnom vijeću Kongregacije, Subotica, 19. VII. 1957.

²⁹ Usp. SVU, br. 268/1958., S. Mala Tereza Vidaković Vrhovnom vijeću Kongregacije, Subotica, 3. X. 1958.

³⁰ SVU, br. 268/1958., S. Anđela Milinković s. Emiliji Goravici, Zagreb, 10. X. 1958.

sestre za vođenje crkvenoga pjevanja, katehiziranje i ređenje crkve. Časna majka s Vrhovnim vijećem Kongregacije prihvatila je ponudu i donijela odluku o otvaranju filijale u Tavankutu.³¹ No čini se da do toga ne bi došlo da nije s. Marija Josipa Vidaković detaljno izvijestila časnu majku o svemu i ponudila se da osobno pođe u Tavankut. Nakon što je 30. srpnja 1958. svoj pristanak dao biskup Matiša Zvekanović, s. Marija Josipa napustila je 1. kolovoza Suboticu i preselila u novootvorenu filijalu Gospe Lurdske u Tavankutu.³²

Zaključak

Došavši 1947. u Suboticu, sestre dominikanke razvile su ondje razne vrste apostolata i održale se do danas. Zbog ograničenoga prostora, ovdje smo, prvenstveno na temelju arhivskih vrela, kritički prikazali (samo) prvih deset godina njihove povijesti u Subotici. Smatrali smo potrebnim donijeti na početku članka kratki životopis s. Male Tereze Vidaković koja je najzaslužnija za otvaranje samostana u Subotici. Prikazujući potom pripremne radnje za utemeljenje samostana, dolazak prvih sestara u Suboticu i prvih deset godina povijesti samostana sv. Dominika, stavili smo naglasak na djelatnost prvih triju starješica (Ignacije Bojanić, Marije Josipe Vidaković i Emilije Goravice) i ostalih sestara koje su boravile u Subotici od utemeljenja zajednice do 1958. U središtu pozornosti bio nam je njihov svakodnevni život, apostolat i poteškoće s kojima su se susretale.

Člankom o prvih deset godina povijesti sestara dominikanki u Subotici pridružujemo se obilježavanju 800. obljetnice Reda propovjednika (1216. – 2016.), koji je preko sestara dominikanki od 1947. prisutan i u Bačkoj, ali ujedno obilježavamo 50. obljetnicu smrti *idejne utemeljiteljice* subotičkoga samostana, s. Male Tereze Vidaković (1966. – 2016.). Vjerujemo da slijed događaja u ovom članku jasno pokazuje da je njihova subotička zajednica *izrasla* iz bačkih korijena i srasla s *bačkim* pukom. Stoga bi bilo poželjno i potrebno detaljno istražiti te u monografiji sustavno i kritički predstaviti povijest sestara dominikanki u Bačkoj, tj. povijest njihova samostana u Subotici i filijale u Tavankutu. Dobra prigoda za to jest 70. obljetnica utemeljenja subotičkoga samostana koja će se navršiti 2017. godine.

Prilozi

Popis poglavarica samostana sv. Dominika u Subotici³³

³¹ Usp. SVU, br. 282/1958., Zapisnik sjednice Vrhovnoga vijeća, Korčula, 2. V. 1958.

³² Usp. Fascikl *Tavankut. Kronika S. S. Dominikanki od njezina osnutka, t. j. od 1958. g.* Rukopis od četiri stranice; Msgr. Matiša Zvekanović Vrhovnoj upravi Kongregacije, Subotica, 30. VII. 1958.; S. Marija Josipa Vidaković, *Izvištaj o stanju misijske kuće u Tavankutu*, Tavankut, 22. VI. 1959.

³³ Prema sestrijskim *Konstitucijama*, od utemeljenja 1947. subotička zajednica imala je status filijale i njome su upravljale starješice, a 1994. uzdignuta je u rang prioralnoga samostana kojim od tada upravljaju priore.

1. S. Ignacija Bojanic iz Vrisnika na Hvaru 1947. – 1949.
2. S. Marija Josipa Vidaković iz Subotice 1949. – 1952.
3. S. Marija Josipa Vidaković drugi put 1952. – 1955.
4. S. Emilija Goravica iz Šipana 1955. – 1958.
5. S. Mirjana Domančić iz Staroga Grada na Hvaru 1958. – 1959.
6. S. Emanuela Škarica iz Kaštel Staroga kraj Splita IV. – X. 1959.
7. S. Mercedes Katalinić iz Kaštel Novoga kraj Splita 1959. – 1963.
8. S. Mercedes Katalinić drugi put 1963. – 1966.
9. S. Blaženka Apan iz Orašca kraj Dubrovnika 1966. – 1969.
10. S. Blaženka Apan drugi put 1969. – 1972.
11. S. Blaženka Apan treći put 1972. – 1975.
12. S. Blaženka Apan četvrti put 1975. – 1977.
13. S. Maristela Osredek iz Vidovca kraj Varaždina 1977. – 1979.
14. S. Blaženka Apan peti put 1979. – 1983.
15. S. Blaženka Apan šesti put 1983. – 1986.
16. S. Kalista Stantić iz Đurđina 1986. – 1990.
17. S. Kalista Stantić drugi put 1990. – 1993.
18. S. Kalista Stantić treći put 1993. – 1994.
19. S. Kalista Stantić, prva priora 1994. – 1998.
20. S. Blaženka Rudić iz Bikova 1998. – 2002.
21. S. Blaženka Rudić drugi put 2002. – 2005.
22. S. Blaženka Rudić treći put 2005. – 2008.
23. S. Milena Filipović iz Gornje Obodnice kraj Tuzle 2008. – 2011.
24. S. Mala Tereza Mačković iz Tavankuta 2011. – 2014.
25. S. Nada Ivanković iz Žednika 2014. –

Popis sestara dominikanki iz Bačke

1. S. Mala Tereza Vidaković (Subotica, 16. IV. 1911. – Zagreb, 28. V. 1966.)
2. S. Marija Josipa Vidaković (Subotica, 30. XII. 1912. – Subotica, 30. I. 2001.)
3. S. Kornelija Geci (Mala Subotica, 18. X. 1918. – Zagreb, 27. V. 2011.)
4. S. Benvenuta Bojanović (Subotica, 20. IV. 1924. – Korčula, 11. VII. 2009.)
5. S. Leopoldina Temunović (Pavlovac, 5. V. 1925. – živi u Subotici)
6. S. Dominika Loch (Begejci, 20. VI. 1927. – Zagreb, 28. VII. 2010.)
7. S. Nada Gabrić (Tavankut, 7. IX. 1932. – živi u Subotici)
8. S. Borislava Malagurski (Bikovo, 15. IV. 1933. – živi u Subotici)
9. S. Alfonza Ostrogonac (Tavankut, 28. II. 1937. – živi u Zagrebu)
10. S. Sofija Aladžić (Subotica, 30. III. 1937. – živi u Subotici)
11. S. Amata Prčić (Tavankut, 3. IV. 1937. – Zagreb, 20. III. 2011.)
12. S. Brigita Stantić (Tavankut, 17. I. 1938. – živi u Subotici)
13. S. Imelda Cindrić (Subotica, 25. II. 1938. – živi u Zagrebu)
14. S. Gema Prčić (Tavankut, 20. I. 1941. – Tavankut, 4. XI. 2011.)
15. S. Mala Tereza Mačković (Čikerija, 28. I. 1941. – živi u Subotici)
16. S. Kalista Stantić (Đurđin, 19. III. 1945. – živi u Zagrebu)

17. S. Nada Ivanković (Žednik, 19. IV. 1959. – živi u Subotici)

18. S. Blaženka Rudić (Bikovo, 8. III. 1966. – živi u Korčuli)

Izvori i literatura

- Bešlić, Tješimir. 2007. Dječje zabavište i odgojno-obrazovno djelovanje sestara dominikanki u Veloj Luci (1928.-1948.). U: Franko Mirošević (ur.). *150 godina školstva u Veloj Luci. Zbornik radova*. Vela Luka: Osnovna škola Vela Luka, 75-89.
- Bojanić, Ignacija. 1947. *Izveštaj o sveopćem stanju zajednice*, Subotica, 20. VII. 1947. (Arhiv Kongregacije sv. Anđela čuvara u Korčuli, Fascikl *Subotica*).
- Bojanić, Ignacija. 1996. *Kratki osvrt o postanku kuće sestara dominikanka u Subotici*. Rukopis. Sherbrooke, 8. IX. 1996. (DPS 2, kutija 3, svezak 3).
- Bojanić, Ignacija. 1997. Djelovanje sestara dominikanki Svetih anđela čuvara u Vignju od 1941. – 1946. (48). U: *Ave Maria* 1: 37-43.
- Čeliković, Katarina. 2009. Naše „Bile časne“. U: *Ave Maria* 1: 43-45.
- DPS 1. Dokumentacija o preminulim sestrama (Arhiv Kongregacije sv. Anđela čuvara u Korčuli).
- DPS 2. Dokumentacija o preminulim sestrama (Arhiv samostana bl. Hozane Kotorke u Zagrebu).
- Fascikl *Tavankut*. (Arhiv Kongregacije sv. Anđela čuvara u Korčuli).
- Hrženjak, Elvira. 2002. Spomen na č. s. Alanu! U: *Ave Maria* 3: 47-49.
- KKSAC 1. *Kronika Kongregacije svetih anđela čuvara 1922. – 1942.* (Arhiv Kongregacije sv. Anđela čuvara u Korčuli).
- KKSAC 2. *Kronika Kongregacije Svetih anđela čuvara 1943. – 1965.* (Arhiv Kongregacije sv. Anđela čuvara u Korčuli).
- KPS. *Knjiga preminulih sestara 1960. – 1995.* (Arhiv Kongregacije sv. Anđela čuvara u Korčuli).
- Krišto, Jure. 2005. *Stoljeće služenja Bogu, Redu i narodu. Kongregacija sestara dominikanki Sv. Anđela čuvara*. Korčula – Zagreb: Kongregacija sestara dominikanki Sv. Anđela čuvara i Hrvatski institut za povijest.
- Otvorenje. 1955. *Otvorenje samostana sv. Dominika u Subotici (Prijepis)*. Subotica, 23. VI. 1955. (Arhiv Kongregacije sv. Anđela čuvara u Korčuli, Fascikl *Subotica*).
- Protokol. Protokol spisa Vrhovne uprave Kongregacije. (Arhiv Kongregacije sv. Anđela čuvara u Korčuli).
- SVU. Spisi Vrhovne uprave Kongregacije. (Arhiv Kongregacije sv. Anđela čuvara u Korčuli).
- Vereš, Tomo. 1990. Dominikanci u Subotici (1945 – 1948). U: *Croatica Christiana periodica* 25: 78-94.
- Vidaković, Marija Josipa. s.a. [Bolest i smrt s. Male Tereze Vidaković]. Rukopis. (DPS 1, Dosje s. *Mala Tereza Vidaković*).
- Vidaković, Marija Josipa. 1953. *Izveštaj filijale u Subotici, posvećene Sv. O. Dominiku*, Subotica, 20. VII. 1953. (Arhiv Kongregacije sv. Anđela čuvara u Korčuli, Fascikl *Subotica*).

- Vidaković, Marija Josipa. 1985. Godine 1947. dolaze bile sestre u Suboticu. U: *Ave Maria* 1: 40-44.
- Vidaković, Marija Josipa. 1987. Osnutak i širenje Dominikanskog reda. U: *Subotička Danica* 1988. Subotica 1987.: 173-184.
- Vidaković, Marija Josipa. 1993. S. Veronika Vidaković. U: *Subotička Danica* 1994. Subotica 1993.: 231.
- Vidaković, Marija Josipa. 1996. Subotica. U: *Ave Maria* 2: 59-64.
- Vidaković, Marija Josipa. 2001. [Pismo s. Slavki Sente]. U: *Ave Maria* 1: str. 41-43.
- ZOČSD. Zbirka osobnika časnih sestara dominikanki. (Arhiv Kongregacije sv. Anđela čuvara u Korčuli).
- ZSVV. *Zapisnici sjednica Vrhovnoga vijeća*. (Arhiv Kongregacije sv. Anđela čuvara u Korčuli).

Summary

The arrival and the first decade of the Dominican sisters in Subotica (1947 – 1957)

Based on archival sources and literature, this article presents historical description of the arrival and the first ten years of work of the Congregation of Dominican Sisters of St. Guardian Angel in Subotica. The beginning of this article introduces a brief biography of Sister Mala Tereza Vidaković (1911 – 1966), the first Dominican in Bačka, since she was the most responsible for the opening of the monastery of St. Dominic in Subotica. After that, there is the analysis of preparatory work for the establishment of the monastery; the arrival of the first sisters to Subotica in 1947 is described, along with the history of the new monastery's first decade, at the time of the first superior Ignacija Bojanić (1947 – 1949), the second superior Marije Josipe Vidaković (1949 – 1955) and the third superior Emilija Goravica (1955 – 1958). There are also data about the sisters who worked in Subotica from the community establishment in 1958, about their everyday life, the apostolate and the difficulties they encountered. The article ends with the basic data on the expansion of sisters' activities to Tavankut in 1958 and the encouragement for more detailed research and monographic presentation of their history in Bačka. The list of superiors of the monastery in Subotica from its foundation to the present is attached hereto along with the list of all Dominican sisters from Bačka.

Keywords: Dominican, Subotica, Mala Tereza Vidaković, Marija Josipa Vidaković, Ignacija Bojanić, Emilija Goravica, the Congregation of St. Guardian Angel, the Monastery of St. Dominic.